

MATICHONBOOK

โหราประชาธิปไตย Political Divinations

Making Citizens Sovereign in Buddhist Thailand

หมวด ๑ ศาสนา กับสังคมการเมืองไทยสมัยใหม่

Edoardo Siani

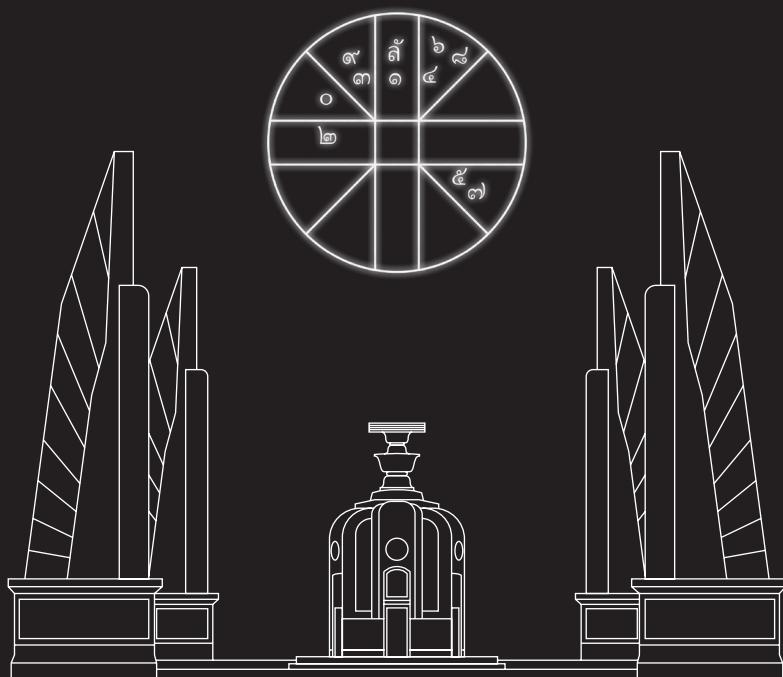

เอโดอาร์โด ซิอานี เขียน
ปรีดี หงษ์สดัน แปล

วิราวรรณ นฤปิติ
บรรณาธิการ

โหราประชาธิปไตย

**Political Divinations:
Making Citizens Sovereign
in Buddhist Thailand**

ภาพจากปก

ภาพดวงเมืองลอยอยู่เหนืออนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ดวงเมืองนี้แสดงตำแหน่งอันเป็นมงคลของดวงดาวตามที่เหล่าโหราหลวงได้กำหนดไว้ ณ ขณะสถาปนากรุงเทพมหานครในสมัยรัชกาลที่ 1 ตามความเชื่อทางประเพณีโบราณ ตำแหน่งของดวงดาว ณ เวลาที่บ้านเมืองก่อกำเนิดนั้น ย่อมส่งผลต่อชะตาของราชอาณาจักร เช่นเดียวกับเวลาเกิดที่ส่งผลต่อดวงชะตาของบุคคล นอกจากนี้ หมอดูในปัจจุบันยังใช้แผนผังดวงเมืองนี้ในการวิเคราะห์และทำนายทิศทางการเมืองของประเทศไทย

โหราประชาธิปไตย

Political Divinations: Making Citizens Sovereign in Buddhist Thailand

เอโดอาร์โด ซอานี เชียน

ปรีดี หงษ์สตัน แปล

วิราวรรณ นฤปติ บรรณาธิการ

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2569

โหราประชาธิปไตย • ปรีดี หงษ์สดัน แปล

จากเรื่อง Political Divinations: Making Citizens Sovereign in Buddhist Thailand ของ Edoardo Siani

© Edoardo Siani, 2025

This translation of Political Divinations: Making Citizens Sovereign in Buddhist Thailand is published
by arrangement with University of Hawai'i Press

Thai Language Translation © 2026 by Matichon Publishing House

พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม 2569

ราคา 390 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ชื่อานัน, เอโดอาร์โด. โหราประชาธิปไตย.

กรุงเทพฯ : มติชน, 2569. 344 หน้า.

1. สังคมวิทยา. I. ปรีดี หงษ์สดัน, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

301

ISBN 978-974-02-2014-5

สำนักพิมพ์มติชน | www.matichonbook.com

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคะนาท, สุพจน์ แจ้งเร็ว

ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ

รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประภาพร ประเสริฐโสภา, หทัยชนก ชิวโมกข์

บรรณาธิการอาวุโส : สุภชัย สุชาติสุธารธรรม • บรรณาธิการบริหาร : ปิยวัฒน์ สีแดงสูง

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : พิรณัฐ เปี่ยมศักดิ์สันติ • บรรณาธิการเล่ม : วิชาวรรณ นฤปิติ

พิสูจน์อักษร : ณรงค์ พึ่งบุญพา • กราฟิกเลย์เอาต์ : อรอนงค์ อินทรอุดม

ศิลปกรรม : ชนาเมธ เบญจาทิสุทธิ์ • ออกแบบปก : กิตติพล สวัสดิ์คานนท์

ประชาสัมพันธ์และการตลาด : ปรากฏทิพย์ พงศ์เจตน์พงศ์, สมิต ชินดำ,

โบนิสา ศรีสิงห์, อรจิรา ว่องรัตนะไพศาล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannarueman Rd., Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

 matichonbook @matichonbook @MatichonBooks

 @matichonbook @matichonbooks matichonbook

ในกรณีที่หนังสือมีข้อผิดพลาดจากการพิมพ์ เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว
กรุณาติดต่อมาที่ email: matichonbook.sales@gmail.com หรือ inbox matichonbook เพื่อขอเปลี่ยนแปลงใหม่

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

ฝ่าย MATICHON PREMIUM PRINT : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) รับผิดชอบสั่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424 email: print.matichon@gmail.com Matichon Premium Print

สารบัญ

คำนำ	6
กิตติกรรมประกาศ	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
บทนำ	19

ภาคหนึ่ง ทำให้ผู้ใหญ่อิ่งใหญ่

1 แข่งดวงดาวแข่งอำนาจ	55
2 มณฑลจักรวาลใหม่	93

ภาคสอง ทำให้ผู้น้อยเป็นใหญ่

3 ร่างทรงหมอดู หมอดูร่างทรง	133
4 สุกสกาวยามค่ำคืน	163
5 เหนือโลกและแปลกหน้า	199

ภาคสาม ทำให้ประชาชนเป็นประชาชน

6 สุริยุปราคาเต็มดวง	235
7 เมื่อฟ้าสีทองผ่องอำไพ	265
บทสรุป	301
บรรณานุกรม	313

คำนำ

โหราประชาธิปไตย (Political Divinations: Making Citizens Sovereign in Buddhist Thailand) ผลงานของเอโดอาร์โด ซีอานี (Edoardo Siani) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา แห่งมหาวิทยาลัย Ca' Foscari of Venice ประเทศอิตาลี ที่ปรับปรุงมาจากงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกแห่งสถาบัน SOAS มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซีโอานีชวนผู้อ่านสำรวจพลังแฝงของโหราศาสตร์อย่างลุ่มลึก ผ่านการศึกษาภาคสนาม การสังเกตชีวิตประจำวันของหมอดู ร่างทรง และผู้คน ที่ต่างพากันเข้าหาพวกเขาด้วยเหตุผลเฉพาะตน ผู้เขียนไม่ได้มองการดูดวงหรือพิธีกรรมทางจิตวิญญาณเป็นเพียงความเชื่อที่ตัดขาดจากบริบทแวดล้อม หากแต่ตั้งคำถามสำคัญว่า การทำนายและการพยากรณ์ทำหน้าที่อย่างไรในโลกการเมืองสมัยใหม่ และเหตุใดผู้คนจำนวนมากจึงใช้สิ่งนี้เพื่อทำความเข้าใจอำนาจ โชคชะตา และอนาคตของตนเอง

หนังสือเล่มนี้ยังพาผู้อ่านมองย้อนความสัมพันธ์ระหว่างจักรวาลวิทยาแบบพุทธกับรัฐไทย ตั้งแต่ช่วงเวลาที่โหราศาสตร์เคยเป็นศาสตร์แห่งราชสำนัก ไปจนถึงโลกปัจจุบันที่ความรู้เรื่องดวงดาว การทำนาย และพิธีกรรม ได้แพร่กระจายออกสู่พื้นที่สาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นหมอดูริมทางเท้าที่ทางใต้ระอับลูกค้า เทวาลัยในเมืองใหญ่ที่รอผู้คนเข้ามาขอพร ผู้เขียนยังชี้ให้เห็นด้วยว่า การทำนายมิได้เพียงสะท้อนโครงสร้างอำนาจ

เดิม หากยังเปิดพื้นที่ให้ผู้คนธรรมดาได้ใช้ภาษาแห่งโชคชะตาเพื่ออธิบาย
ต่อรอง และจินตนาการถึงสถานะของตนเองในฐานะ “พลเมือง” ในโลก
สมัยใหม่อย่างเท่าเทียมกัน

ในส่วนของการแปล นับว่าต้นฉบับของหนังสือเล่มนี้มีความท้าทาย
อยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยกรอบความคิด-ทฤษฎี ซึ่งอาจจะ
ไม่เป็นที่คุ้นเคยนักกับผู้อ่านที่ยังใหม่ต่อแนวคิดทางมานุษยวิทยาและ
สังคมศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ประเด็นของหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างมีความ
สำคัญ กระตุกให้ฉุกละหุกเกี่ยวกับโลกของสังคมการเมืองไทย ความท้าทาย
เหล่านี้แม้จะทำให้ต้องใช้ความพยายามในการติดตามข้อถกเถียง ข้อเสนอ
ของนักวิชาการจำนวนมาก แต่ก็ถือเป็นความรื่นรมย์ในการพิจารณาคำถาม
ใหม่ๆ ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม

โดยเฉพาะต่อการทำความเข้าใจพัฒนาการทางการเมือง-ศาสนาใน
ช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งในประเทศไทยและระดับภูมิภาค หนังสือ
เล่มนี้อาจจะทำหน้าที่เป็นแผนที่ท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวทางการเมือง
เมืองอีกฉบับหนึ่ง โดยการชักชวนให้ผู้อ่านที่สงสัยใคร่รู้ติดตามแผนที่ไป
เพื่อดูรูปแบบ ดูการเปลี่ยนแปลง และดูพลวัตเรื่องอำนาจในสังคมไทย
ทั้งในระดับปัจเจก และโดยเฉพาะในระดับรวมหมู่ ซึ่งมีความสำคัญต่อ
วัฒนธรรมประชาธิปไตยของไทย จากมุมมองของผู้ที่ตั้งใจจะแบกเป้ไป
เที่ยวที่อื่นต่อ แต่เปลี่ยนใจถือเอาเมืองไทยเป็นบ้านในที่สุด

ผู้เขียนใช้วิธีศึกษาทางมานุษยวิทยาด้วยการเข้าไปสังเกตการณ์
อย่างมีส่วนร่วมทั้งในการดูดวง ในสมาคมหมอดู ในตลาดหมอดูกลาง
คืน และในช่วงการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายครั้ง บริเวณศูนย์กลาง
ของการเมืองไทยอยู่ตลอด 10 กว่าปี จนกล่าวได้ว่าเป็นประจักษ์พยาน
ของการเปลี่ยนแปลงในสังคมชายขอบต่างๆ ในรอบทศวรรษดังกล่าว งาน
วิจัยของเขาจึงเปรียบเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์สังคมการเมืองชิ้นหนึ่ง
จากสายตาคนนอก

การถ่ายทอดการเดินทางอันน่าทึ่งออกมาเป็นภาษาไทยมีปรีดี
หงษ์สตัน เป็นผู้แปล และวิราวรรณ นฤปิติ เป็นบรรณาธิการ มีการขัด-
เกลาและปรับปรุงสำนวนถ้อยความ จากโลกภาษาอังกฤษสู่โลกภาษาไทย
เป็นอย่างดี ทางคณะกรรมการจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า *โหราประชาธิปไตย* ที่
อยู่ในมือผู้อ่าน ณ ตอนนี จะช่วยเปิดพื้นที่การสนทนาใหม่เกี่ยวกับความ
สัมพันธ์ระหว่างศาสนา ความเชื่อ และการเมืองในสังคมไทย และชวน
ผู้อ่านมองปรากฏการณ์ที่คุ้นเคยอย่าง “การดูดวง” ด้วยสายตาที่ลึกซึ้ง
ยิ่งขึ้น เพราะบางครั้ง เรื่องราวของดวงดาวและโชคชะตาอาจกำลังบอก
เล่าเรื่องของอำนาจ ผู้คน และสังคมไทยในแบบที่เราไม่เคยสังเกตมาก่อน

คณะกรรมการหนังสือ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนรู้สึกขอบคุณเหล่าอาจารย์หมอดูและกลุ่มลูกค้าของหมอดูเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาต้อนรับผู้เขียนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตพวกเขา เป็นเวลานานนับเดือน นับปี ที่ผู้เขียนทำงานภาคสนาม หนังสือเล่มนี้คงไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้หากปราศจากความโอบอ้อมอารี ความเป็นกัลยาณมิตร และความไว้วางใจจากทุกท่าน

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยการเรียบเรียงใหม่และขยายความเนื้อหาจากวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ที่เสนอต่อสถาบัน SOAS แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอน ผู้เขียนขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน คอสตัส เรตลัคส์ และเรเซล แฮร์ริสัน สำหรับข้อเสนอแนะที่ทำให้ผู้เขียนตระหนักว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเดินตามรอยความเชื่อของอาจารย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียว และผู้เขียนขอขอบคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบภายนอกเป็นพิเศษ มาร์ค จอห์นสัน และพาทริช ลุดวิก รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาต้นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งคำวิจารณ์ของทุกท่านมีค่าหาที่สุดมิได้ในการช่วยขัดเกลาข้อโต้แย้งหลักของหนังสือเล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนได้พบกับมิตรภาพมากมายจากการเดินทางอันยาวไกลระหว่างการเขียนหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนนักวิชาการ นักข่าว ศิลปิน และมิตรสหายทั้งหลายที่ผู้เขียนพบปะระหว่างที่พำนักอยู่ที่ประเทศ

ไทย ลอนดอน เกียวโต เวนิส และอื่นๆ อีกมากมาย จนไม่อาจไล่เรียงรายชื่อได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้เขียนขอขอบคุณ เพทรา อัลเดอร์แมน, เสาวนีย์ อเล็กซานเดอร์, จงสุวัฒน์ อังคสุวรรณศิริ, สุทธิพงษ์ อ่างทอง, จอร์โจ ฟรานเชสโก อาร์โคเดีย, คริส เบเคอร์, เบนิยามิน บาวว์มันน์, จูลิอุส เบาติस्ता, จูเซปเป โบลอตตา, คาร์โล โบนูรา, เจมส์ บูกานัน, ปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์, ณัฐพล ใจจริง, บัณฑิต จันทรโรจนกิจ, อุณาโลม จันทรุ่งมณีกุล, เซอ เนิน, แองเจลา ฉิว, อังเดรย์ ดามาลโด, จักรพงษ์ ดำเนินวัฒนา, จูลี เดอ ลอส เรเยส, คามีเลีย เดวาน, สเตฟาโน ดี เกรกอร์ิโอ, โคลิน เดอร์คอป, จอร์จ เดรย์ฟุสส์, อีไล อิลินอฟ, อิวาน ฟรานเชสคิน, ทากะนาริ ฟุจิตะ, คริสทีน เกรย์, ฟาบีโอ กีกิ, ไทเรล ฮาเบอร์คอร์น, ไมเคิล เฮิร์ชเฟลด์, กุสตาฟ เฮาท์มัน, สตีเฟน ฮิวส์, ปีเตอร์ แจ็คสัน, ไมนิกา จานอสกี, ปุณณทรีย์ เจียวิริยบุญญา, แอนดรูว์ จอห์นสัน, แพทริก โจรี, จูทามาต จิงสุขเจริญ, ปกป้อง จันวิทย์, ทสึกิ คาตะโอกะ, ซูแซน เคเรเคส, ทุ่ง-ยี่ คอ, พอลลิνα โกลาตา, ประจักษ์ ก้องกีรติ, โรมัส ลาสส์สัน, พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์, มารีโอ โลเปซ, นีนา มาหาเดฟ, ทัททิม มาลากุลเลน, อัล ลิม, เพทรา มัตติเยวิช, วิลเลียม แมททิวส์, จัสติส โรมัส แมคแดเนียล, มัตเตโอ มียาเล, มัสสิโม โมเรลโล, ยุกติ มุกตาวิจิตร, เวียงรัฐ เนติโพธิ์, นิค นอสส์ดิตส์, โอคาตะ มาซาชิ, ทสึมา ปาโดอัน, ลีโอ บัง, พัฒพล ปกรณ์พัฒน์, นิติ ภาวครพันธุ์, พวงทอง ภาวครพันธุ์, พัทธรัตน์ ผันประสิทธิ์, ผาสุก พงษ์ไพจิตร, ภัทรภา ภูทอง, วิศิษฐ์ ปิ่นทองวิชัยกุล, ยสวัต บ่อมเย็น, พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, ฟรานเชสโก ราติโซนี, ไชยันต์ รัชชกุล, นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, เครก เรย์โนลด์ส, อะมาเลีย รอสซี, ซิเอะ ซากุราดะ, จักรกริช สังขมณี, แคทเธอริน เชียร์, โรซาเลีย ซอร์ติโน, มิเคเอเล เซราฟินี, เอ็ดเวิร์ด ซิมป์สัน, อาทิตย์ ศรีจันทร์, ไอริน สเต็งส์, อลัน สเตเรทีร์น, เดวิด สเตรทฟัสส์, เซน สุรดา, เดชา ตั้งสีฟ้า, ฟรานเชสกา ทารอคโค, ธีอราา ทุน, แมทธิว ทิปมาบุตร, อดุง เตียต ซาน, ฟาน จัง, ยูมิโกะ

ทสิจิคุระ, มิซึฮิโระ วาตะ, แฮร์รี เวสต์, เอริก ไวท์, กฤติกร วงศ์สว่าง-พานิช, ธเนศ วงศ์ยานนาวา, เรียวกะมิ เยียน, ฮามามิ โยโกะ, พีเยิร์น-โตนิโอ ชันนอตติ และมาร์โค แซปปา ผู้เขียนขอแสดงความรำลึกและขอบคุณแก่มิตรสหายผู้ล่วงลับ มาร์โค เซเรซา, ถนอม ชากักดี, อลัน ฮอฟฟ์, ปีเตอร์ โคเรต และคมกฤช อยู่เติกเค่ง

ขอขอบคุณครอบครัวที่ประเทศไทยและอิตาลี สำหรับความอบอุ่นอาหาร และที่พักพิงใจตลอดมา ขอขอบคุณ แมทธิว ฟิลลิปส์ มิตรสหายของผู้เขียน สำหรับบทสนทนาเปี่ยมไปด้วยคุณค่าและสำหรับการอ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษอย่างละเอียด และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณ ผึ้ง สำหรับทุกสิ่งและสำหรับทุกเสี้ยวเวลาที่อนุญาตให้ผู้เขียนทุ่มเทให้กับหนังสือเล่มนี้ ซึ่งช่วงเวลานั้นล้วนคือเวลาที่เสียสละจากการได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของเรา

หนังสือเล่มนี้อาศัยข้อมูลจากงานวิจัยซึ่งได้รับทุนสนับสนุนบางส่วนจากสถาบัน SOAS, ศูนย์ CSEAS แห่งมหาวิทยาลัยเกียวโต, คณะมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์, สถาบัน EFEO กรุงปารีส และสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณจากใจจริงต่อสถาบันเหล่านี้ที่สนับสนุนผู้เขียนเป็นอย่างดี

เนื้อหาในบทที่ 5 เป็นการพัฒนาข้อเสนอมาจากบทความ “Stranger Diviners and their Stranger Clients: Popular Cosmology-Making and Its Kingly Power in Buddhist Thailand” ตีพิมพ์ในวารสาร *South East Asia Research*, 26, 4 (2018). ส่วนบททางด้านชาติพันธุ์วรรณาที่เป็นบทนำของบทที่ 4 ปรับปรุงมาจาก “The Diviner and the Billionaire: Wealth as Mystery in Buddhist Thailand” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Made in China Journal* 5, 2 (2020).

การตีความทั้งหมดที่นำเสนอในหนังสือเล่มนี้เป็นทัศนะของผู้เขียน แต่เพียงผู้เดียว และผู้เขียนขอเป็นผู้รับผิดชอบต่อความผิดพลาด ความคลาดเคลื่อน หรือการตกหล่นประการใดที่อาจเกิดขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพยากรณ์ / การดูดวง / การทำนาย (divination)

คำว่า divination สามารถแปลความหมายได้กว้างขวาง แต่ในเชิงวิชาการแล้วครอบคลุมวิถีปฏิบัติที่หลากหลาย ตั้งแต่โหราศาสตร์ (astrology) ไปจนถึงการเข้าทรง (spirit mediumship) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเผยข้อมูลที่ไม่อาจล่วงรู้ได้ด้วยวิธีปกติ เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมถึงลักษณะนิสัยของปัจเจกบุคคลผ่านการตีความสัญลักษณ์ต่างๆ สำหรับในประเทศไทย คำนี้ยังมักรวมไปถึงการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ที่ออกแบบมาเพื่อมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงโชคชะตาอีกด้วย

หมอดู / นักพยากรณ์ (diviners)

ในประเทศไทยคำว่า diviners มีคำเรียกหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และสถานภาพทางสังคมของแต่ละบุคคล คำว่าหมอดูเป็นคำที่นิยมใช้กันมากที่สุด ซึ่งมีความหมายสื่อถึงผู้เชี่ยวชาญ (หมอ) ผู้สังเกตการณ์ (ดู) วิธีนี้อาจเป็นคำย่อมาจากคำว่าหมอดูดวง ซึ่งคำว่าดวง หมายถึงรวมถึงดวงดาว ดวงชะตา และโชคชะตา หมอดูไทยบางส่วนได้อธิบายบทบาทของการสังเกตสัญลักษณ์ หรือนิมิตที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบันขณะประกอบพิธีกรรมการดูดวงว่า เปรียบได้กับการนั่งสมาธิ ตัวอย่างเช่น เมื่อหมอดูเห็นสัญลักษณ์ในดวงลักษณ์ของลูกค้า หมอดูจะ

ตีความสัญลักษณ์เหล่านั้นอย่างพินิจพิจารณาเพื่อจำแนกถึงเหตุในอดีต
ตลอดจนผลแห่งกรรมที่จะตามมาในอนาคต

นักพยากรณ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นหมอดูเป็นกลุ่มหลักที่ผู้เขียนได้
ศึกษา แต่ก็มีนักพยากรณ์อื่นๆ อีกที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ได้แก่
โหรหลวง ผู้ที่ได้รับการฝึกฝนในขนบธรรมเนียมการพยากรณ์อันทรง
คุณค่าของราชสำนัก ชินแส ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการพยากรณ์แบบจีน
แขนงต่างๆ และร่างทรงหรือคนทรงเจ้า ซึ่งโดยปกติจะดูดวงผ่านสภาวะ
การเข้าทรง

วิชาการทำนายดวง / วิชาการดูดวง

หมอดูไทยมักจะเรียกองค์ความรู้ ศาสตร์ และเทคนิคต่างๆ ที่พวก
เขานำมาใช้ว่าวิชา วิชาที่แพร่หลายที่สุดได้แก่โหราศาสตร์ ซึ่งมักจะตั้ง
อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า ดวงดาวมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ วิชาเลข
หรือเลขศาสตร์ ซึ่งเป็นการให้ความหมายเชิงจักรวาลวิทยาแก่ตัวเลข วิชา
ดูลายมือคือการตีความเส้น ตำหนิ และรูปทรงของมือ วิชาโหงวเฮ้งหรือ
นรลักษณ์ศาสตร์แบบจีน คือการวิเคราะห์ลักษณะของใบหน้าและรูปร่าง
ของบุคคล วิชาดูไฟ ไม่ว่าจะเป็นไฟทาโรต์ หรือไฟต่างๆ วิชาฮวงจุ้ยเป็น
ศาสตร์ที่ศึกษาการจัดวางผังพื้นที่จากประเทศจีน หมอดูไทยไม่เพียงแต่จะ
ใช้ศาสตร์การพยากรณ์แขนงเดียวเท่านั้น แต่บางรายก็ดึงเอาหลายวิชามา
ใช้ร่วมกันในการพยากรณ์แต่ละครั้ง

โหราศาสตร์ไทย

วิชาโหราศาสตร์ไทยเป็นศาสตร์การพยากรณ์ที่มีอิทธิพลมากที่สุด
ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย โดยเริ่มแรกมีพัฒนาการมาจากพระเวท
ของอินเดีย ซึ่งน่าจะแพร่เข้าสู่ราชสำนักในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ราวพุทธศตวรรษที่ 18 แม้ว่ารากศัพท์ในภาษาอังกฤษจะจำกัดความคำว่า

Astrology (โหราศาสตร์) ไว้ว่า เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการพยากรณ์ที่อ้างอิงจากการเคลื่อนที่ของวัตถุบนท้องฟ้า (astron ในภาษากรีก) แต่โหราศาสตร์ในบริบทของไทยนั้น มีการผสมผสานองค์ประกอบจากเลขศาสตร์และการตีความปรากฏการณ์ธรรมชาติเข้าไว้ด้วยกัน คำว่าโหราศาสตร์มีที่มาจากภาษาสันสกฤต แปลว่า “ความรู้ (ศาสตร์) แห่งเวลา (โหร)” ดังนั้น เมื่อผู้เขียนกล่าวถึงโหราศาสตร์ในบริบทของไทย จึงหมายถึงวิชาแบบผสมผสานดังกล่าว (เว้นแต่จะระบุไว้เป็นอย่างอื่น)

คำทำนาย

ในภาษาไทย คำทำนายเป็นการบอกถึงเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับชะตากรรมของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนในวงกว้าง ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนจะอธิบายถึงคำทำนายที่กล่าวถึงปัจเจกบุคคลแต่ละคน บุคคลสำคัญ อาณาจักรสยาม และประชาชนในภาพรวมเป็นหลัก คำทำนายเหล่านี้บางส่วนถูกแพร่กระจายผ่านการบอกเล่าปากต่อปากและมีพลวัตเพื่อสะท้อนถึงความหวังและความวิตกกังวลของสังคมต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การระบุตัวผู้ทำนายนั้นทำได้ยาก แต่ผู้ที่เลื่อมใสมักจะอ้างว่าคำทำนายเหล่านั้นมาจากพระสงฆ์ผู้ใหญ่หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มความชอบธรรมให้แก่คำทำนายนั้นๆ

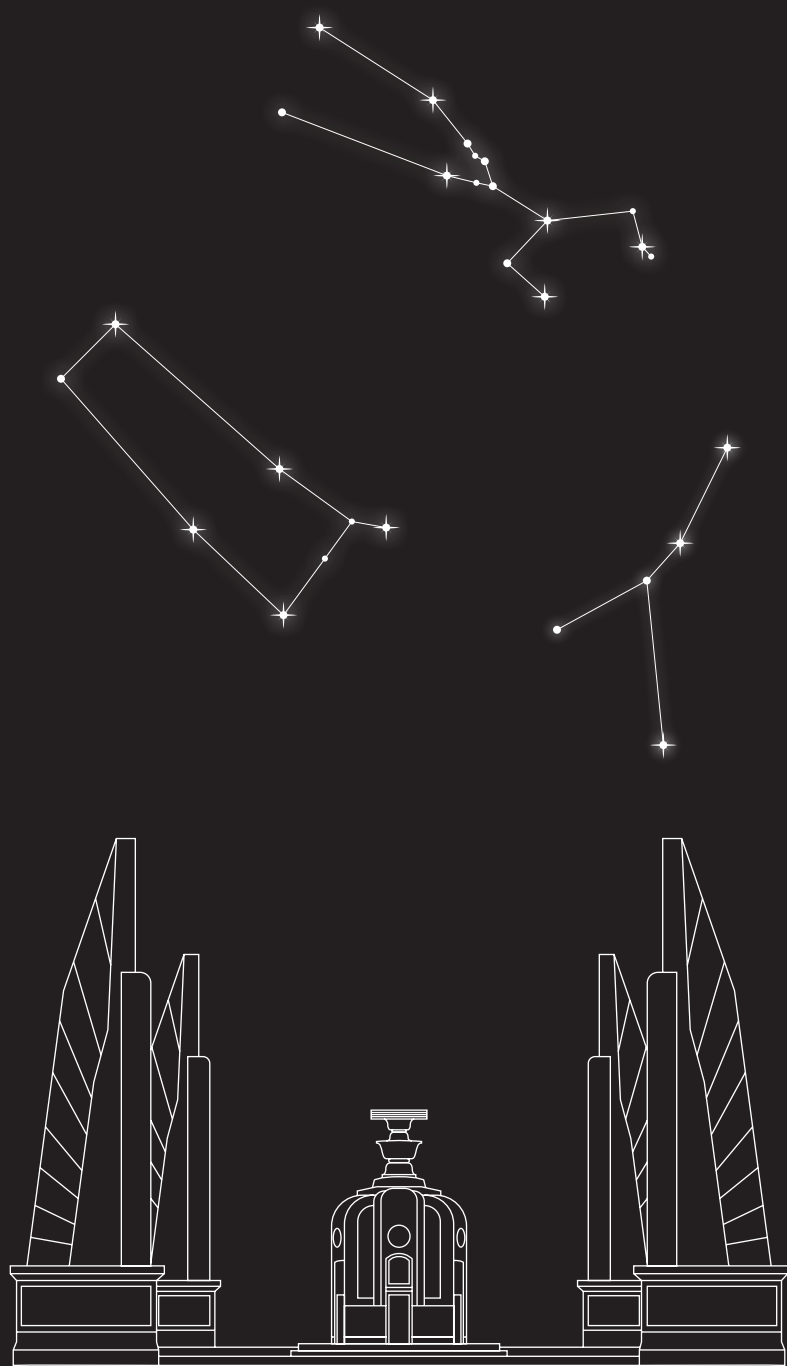
Per i miei genitori, Carla e Manlio

แด่พ่อแม่ คาร์ลา และมันลิโอ

โหราประชาธิปไตย

**Political Divinations:
Making Citizens Sovereign
in Buddhist Thailand**

บทนำ

หมอดูเป็นกลุ่มคนสำคัญ ที่ซ่อนตัวอยู่ในวิถีชีวิตและการเมืองไทย ในสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา พวกเขาแฝงตัวอยู่ในฉากหลังของการขับเคลื่อนชีวิตประจำวัน แม้ว่าจะไม่เป็นที่สังเกตของคนทั่วไปนักก็ตาม เราสามารถพบหมอดูได้ในสถานที่และเวลาอันหลากหลาย กลุ่มที่เข้าถึงได้ง่ายมักปรากฏตัวริมทางเท้าในยามพลบค่ำย่านใจกลางเมือง ที่ซึ่งกลิ่นธูปอบอวลคลเคล้าไปกับกลิ่นจากท่อระบายน้ำ นั่งเขียนวันเดือนปีเกิดของลูกค้าลงในตารางลัคนาที่มีรูปร่างคล้ายดอกบัว หรือบางครั้งเราจะเห็นหมอดูโปกศีระชะให้ดูอินทรีนาค คอยหยายไฟทาโรต์ไม่ว่าจะเป็น the Emperor (จักรพรรดิ) the Hanged Man (ชายผู้ห้อยหัว) หรือ the Fool (คนโง่) บนโต๊ะตามมุมมืดของคาเฟ่หรู และหากเป็นหมอดูชื่อดัง เราอาจจะจินตนาการได้ว่า พวกเขาจะนั่งขัดสมาธิอยู่ในตำหนัก ขณะที่มีเหล่านักการเมืองกำลังรอคอยคำทำนายท่ามกลางบรรยากาศอันเงียบบกريب ส่วนเพื่อนร่วมวิชาชีพชั้นสูงคนอื่นๆ ก็แฝงตัวอยู่ในคณะกรรมการสรรหาพนักงานของบริษัทขนาดใหญ่ คอยพยักหน้าหรือขมวดคิ้วหลังจากพิจารณาวันเดือนปีเกิดของผู้สมัครหน้าใหม่ หมอดูบางคนนั่งห่มหนังสืออย่างฤๅษี นั่งบำเพ็ญภาวนาอยู่ในถ้ำห่างไกล ที่เหล่า

นายพลระดับสูงถึงกับบุกป่าฝ่าดงแะเวียนไปหา และยังมีกลุ่มที่ลือกันว่า
ไม่มีใครเข้าถึงได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในราชสำนัก

บางคนอาจมองว่า หมอตูไม่ได้มีบทบาทกับสังคมการเมืองร่วมสมัย
ว่าบุคคลเหล่านี้กลับเป็นผู้เลือกเฟ้นวันและเวลาสำคัญที่สุดในประวัติ-
ศาสตร์ไทย ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การรัฐประหาร หรือการประท้วง
ทางการเมือง ในความเป็นจริงแล้วหมอตูจึงไม่ใช่กลุ่มชายขอบของสังคม
แต่อย่างใด แต่ยังมีบทบาทในขั้นตอนการพิจารณาหรือตัดสินใจสิ่งสำคัญๆ
ไม่ว่าจะเป็นการประเมินการลงทุนของเหล่านักธุรกิจระดับเจ้าสัว การตั้ง
ชื่อบริษัท หรือการจัดวางฮวงจุ้ยห้องทำงานของข้าราชการชั้นสูง พวกเขา
ยังเป็นผู้เลือกเบอร์โทรศัพท์มงคลแก่เศรษฐี บ้างก็ช่วยเลือกเครื่องประดับ
ให้เหล่าผู้ลากมาเกด บ้างก็ให้คำปรึกษาเรื่องการออกแบบสัญลักษณ์
พรรคการเมือง ตลอดจนคำนวณฤกษ์ยามดีและเวลาตกฟากของผู้มี
อำนาจในอนาคต ที่กำลังจะล้มตาดูโลก ด้วยการผ่าคลอดในโรงพยาบาล
เอกชนหรูหรารในกรุงเทพฯ ยิ่งไปกว่านั้น หมอตูยังเปิดให้บริการแก่ลูกค้า
ทั่วไป ด้วยการใช้เทคโนโลยีล่าสุด อย่างโซเชียลมีเดียหรือแอปพลิเคชันบน
สมาร์ตโฟน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ การที่พวกเขาหยิ่งรักลึก
ในทุกภาคส่วนของสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้

หมอตูไทยมีความหลากหลายพอๆ กับกลุ่มลูกค้าของพวกเขา โดย
ครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาวะ ทุกสถานะทางสังคม และทุกพื้นเพ
การศึกษา ด้วยความเชื่อมั่นว่าลิขิตฟ้าั้นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่ง ส่วนมานะ
ตนเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญหนึ่ง พวกเขาจึงไม่ได้เพียงแค่ทำนายดวง
ชะตา แต่ยังช่วยออกแบบกลยุทธ์เพื่อให้ลูกค้าประสบความสำเร็จในชีวิต
ปัจจุบัน เมื่อหมอตูคำนวณชะตาความเสี่ยงและโอกาสแล้ว เหล่าหมอตู
ก็จะแนะนำแนวทางในการบรรเทาเคราะห์ให้บรรดาลูกศิษย์และเสริม
โชคลาภ ซึ่งโดยปกติมักเป็นการแนะนำให้ทำบุญตามวัด หรือศาลเจ้า
หรือเทวสถานในท้องถิ่น และยิ่งไปกว่านั้น บางส่วนแนะนำให้สวมเสื้อผ้า

สังคม หรือแนะนำให้ซื้อเลขทะเบียนรถที่สมพงษ์กับดวง หรือแม้กระทั่ง การทำศัลยกรรมตกแต่งเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้ชะตาของลูกค้าสอดคล้องกับ พลังของจักรวาลที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ดีที่สุด เป้าหมายที่เหล่า หมอดูได้รับมอบหมายให้ทำให้สำเร็จนั้นมีมากมายไม่สิ้นสุด ทว่าล้วนเป็น เรื่องทางโลกทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น การสอบเข้ามหาวิทยาลัย การมีชีวิตรัก ที่มั่นคง การมีธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ การมีชื่อเสียง ชัยชนะในการ เลือกตั้ง การขึ้นสู่บัลลังก์ หรือแม้แต่การลูกฮึดต่อต้านอำนาจ ในฐานะชาว พุทธและผู้ปฏิบัติทางพิธีกรรม พวกเขาคือผู้เชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้าง อำนาจในโลกปัจจุบันนี้เอง ในฐานะผู้ให้คำปรึกษาแบบค่อนข้างส่วนตัวใน สังคมไทยสมัยใหม่ พวกเขาจึงรอดพ้นจากสายตาของผู้ที่ไม่คุ้นเคยไปได้

แต่หากพิจารณาตัวเลขสถิติแล้ว เราจะเห็นถึงความนิยมในการ ดูดวง รายงานประจำปีของธนาคารกสิกรไทยที่จัดทำขึ้น เพื่อศึกษากลุ่ม อุตสาหกรรมนี้ในประเทศไทยโดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 2540 แสดง ให้เห็นว่า มีเม็ดเงินมหาศาลมูลค่าราว 4,000 ล้านบาท หมุนเวียนอยู่ใน กิจกรรมดูดวง ซึ่งยังไม่รวมบริการทางพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องอีก นี่แค่ภายใน พ.ศ. 2548 เพียงปีเดียวเท่านั้น และผลการศึกษาใน พ.ศ. 2564 โดย วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล¹ ประเมินการไว้ว่า ชาวไทยราว 52 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 70 ล้านคน เคยใช้บริการหมอ² และ ในงานศึกษาอิสระใน พ.ศ. 2565 ระบุว่า กลุ่มคนที่ชอบดูดวงมากที่สุด เป็นกลุ่มลูกค้าอายุน้อย³

นอกจากนี้ หมอดูไทยยังขยายบทบาทมากไปกว่าการดูดวงส่วน บุคคลไปสู่พื้นที่ทางการเมือง พวกเขาเฝ้าสังเกตทิศทางทางการเมืองอย่าง ใกล้ชิด พร้อมทั้งพยากรณ์เหตุการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ในเดือน ธันวาคมของทุกปี สำนักข่าวต่างๆ มักจะเชิญหมอดูชื่อดังมาสัมภาษณ์ และให้คำแนะนำในการเตรียมตัวสำหรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในปีหน้า หมอดูผู้โด่งดังเหล่านี้มักจะทำนายจากสถิติโหราศาสตร์อันสว่างไสว

แทนที่จะเป็นห้องทำงานอันเงียบเหงา โดยร่วมวิเคราะห์เจาะลึกด้วย ความละเอียดในระดับที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่ผลการเลือกตั้ง วิกฤตการณ์ในหมู่ ผู้นำการเมืองไทย ไปจนถึงเรื่องเศรษฐกิจปากท้อง และถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ ทุกคนที่รับฟัง แต่ผู้คนจำนวนมากรวมถึงบุคคลสำคัญของบ้านเมืองต่าง พากันจดบันทึก หมอบูบางส่วนยังสมัครใจเสนอทัศนะทางการเมืองผ่าน คอลัมน์หนังสือพิมพ์ หรือเขียนบทเฉพาะในตำราพยากรณ์ที่พวกเขาแต่ง ขึ้น ซึ่งหนังสือเหล่านี้ถือเป็นหนึ่งในประเพณีวรรณกรรมที่ได้รับความนิยม มากที่สุด ตามข้อมูลจากสำนักพิมพ์ในไทย⁴

หมอบูบางท่านไม่เพียงทำนายการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระยะ สั้นเท่านั้น แต่ยังสร้างชุดคำทำนายเกี่ยวกับอนาคตของประเทศในภาพ รวมอีกด้วย คำทำนายในกระแสรองที่เนื้อหาไม่รุนแรงนัก มักจะได้รับการ ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนชุดคำทำนายที่มีความอ่อนไหวทางการเมืองมากกว่า จะถูกส่งต่อผ่านการบอกเล่าปากต่อปาก คำทำนายใดที่ จับใจผู้คน ที่สามารถสะท้อนความหวังและความกังวลของสังคมเอาไว้ได้ นั้น มักจะตกผลึกอยู่ในจิตสำนึกของสาธารณชน ในบางครั้งอาจทรงพลัง ถึงขั้นส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มคนบางกลุ่ม ที่อาจเปลี่ยนแปลงเส้นทาง แห่งประวัติศาสตร์ได้เลยทีเดียว หมอบูบางท่านก็เข้าร่วมการเคลื่อนไหว ทางการเมือง และใช้ความรู้ความสามารถในการช่วยผู้ต่อต้านรัฐ โดยทำ หน้าที่เป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุนการขับเคลื่อนของมวลชน

คงจะไม่ใช่การกล่าวเกินความเป็นจริงไปนักที่ว่า โหรหรือหมอบู ทั้งหลายต่างได้รวมกำหนดอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของคนจำนวนมาก ในประเทศไทย ทว่าในฐานะที่พวกเขามักจะแฝงตัวตนอยู่ในสังคม ทำให้ พวกเขากลับแทบจะไร้ตัวตนในงานวิชาการ⁵ หนังสือเล่มนี้นำเสนอการ วิเคราะห์ทางมานุษยวิทยาเพื่อเข้าสู่โลกของพวกเขา โดยกลั่นกรองจาก การทำวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic) นานกว่าหนึ่งทศวรรษ ผ่านการพูดคุยและสังเกตการณ์ กับทั้งหมอดูริมทางเท้าและโหรที่มีชื่อเสียง

ตลอดจนกลุ่มลูกค้าและผู้ตีพิมพ์วิชาการ⁶ รวมถึงการศึกษาจากวรรณกรรมด้านการพยากรณ์และคำทำนายของไทย ทั้งในรูปแบบของการบอกเล่าและลายลักษณ์อักษร ในบทต่างๆ ของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้สืบค้นบทบาทของการพยากรณ์ในวิถีชีวิตของผู้คน ในช่วงชั้นอันหลากหลาย และทุกชั่วอวตมการณ์ทางการเมือง ที่นิยามตนเองว่าเป็นชาวพุทธ ด้วยการร้อยเรียงงานวิจัยภาคสนามเข้ากับชีวประวัติทางการเมืองของราชอาณาจักร โดยมองผ่านสายตาของกลุ่มคนเหล่านี้ เพื่อสำรวจความเชื่อมโยงระหว่างจักรวาลวิทยาศาสนาพุทธ (Buddhist cosmology) กับอำนาจอธิปไตย (sovereignty) ในสังคมการเมืองแบบเถรวาทสมัยใหม่

การทำนายเป็นสิ่งที่แพร่หลายในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งในยุคก่อนสมัยใหม่ และยุคต้นสมัยใหม่ เดิมทีการพยากรณ์ถือเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เพื่อสร้างความมั่นคงและเสริมสร้างอำนาจอธิปไตยของกษัตริย์ผ่านการกระทำที่สัมพันธ์กับการโคจรของดวงดาวอันเป็นมงคล รวมถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอื่นๆ และด้วยความเชื่อในสัมฤทธิ์ผลของการพยากรณ์ที่มีต่อการเมือง ผู้ปกครองบางพระองค์ยังส่งวนการใช้ศาสตร์นี้ในราชสำนัก และจำกัดการพยากรณ์ที่ไม่ได้รับอนุญาตสำหรับคนทั่วไป ทว่าในบริบทของประเทศไทยตั้งแต่การสิ้นสุดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ใน พ.ศ. 2475 การพยากรณ์ที่เคยหวงแหนอยู่ในพระราชสำนักก็ได้กลายเป็นสิ่งที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเหล่าทหาร เจ้าสัว นักการเมือง ต่างก็ใช้การพยากรณ์เพื่อผลประโยชน์ในด้านต่างๆ ของตัวเอง ประหนึ่งเจ้าเล็กเจ้าน้อยต่างๆ (little sovereigns) ในขณะที่พลเมืองส่วนใหญ่ก็ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจส่วนบุคคล ทั้งในด้านอาชีพ การเงิน และความรัก

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การทำนาย หายทัก ได้หวนกลับมาใน พื้นที่ทางการเมืองร่วมกันอีกครั้ง (อาจจะเรียกในสมัยนี้ว่า “สายมู”) ใน

ช่วงต้นทศวรรษ 2540 ชุดคำทำนายต่างๆ เคยคาดการณ์ถึงรุ่งอรุณที่กำลังจะมาถึงของอำนาจอิปไตที่ยั่งยืนของบวงชน หลังจากที่ต้องเผชิญกับระบอบเผด็จการมานานหลายทศวรรษ แต่แล้วความหวังดังกล่าวกลับถูกทำลายลงใน พ.ศ. 2557 เมื่อเหล่านายพลขุนศึกประกาศรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองแทนรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง จากนั้นใน พ.ศ. 2563 และ 2564 เกิดการประท้วงครั้งใหญ่ทั่วประเทศโดยกลุ่มเยาวชน เพื่อต่อต้านการแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มชนชั้นนำ ในจุดนี้เองที่นักเคลื่อนไหวบางส่วนได้นำศาสตร์เหล่านี้มาใช้ในการแสดงออกทางการเมืองของตน พวกเขาได้หยิบฉวยเครื่องมือทางอำนาจของชนชั้นสูงมาใช้ เพื่อทำให้เหล่าพลเมืองทั้งหลายตระหนักถึงอำนาจสูงสุดของตนเอง

การเมืองและจักรวาลวิทยาศาสตร์

ข้อกำหนดเบื้องต้นที่สำคัญในการอ่านหนังสือเล่มนี้คือ ผู้เขียนขอให้ลองเปิดใจกับเหล่าหมอดูอย่างจริงจัง ซึ่งผู้เขียนมิได้หมายความว่าให้ยอมรับถ้อยคำของนักโหราศาสตร์ ร่างทรง และหมอดูอื่นๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้เป็นความจริงแท้ แต่หมายถึงการตระหนักถึงบทบาทของพวกเขาในฐานะตัวแสดงทางวัฒนธรรมและการเมืองที่สำคัญของประเทศไทย โดยส่วนตัวแล้วผู้เขียนเริ่มเห็นถึงบทบาทความสำคัญของพวกเขามีต่อผู้คนทุกสาขาอาชีพ เมื่อย้ายมาเมืองไทยใน พ.ศ. 2545 ในเวลานั้นผู้เขียนเพิ่งเรียนจบมัธยมปลายใหม่ๆ มีเงินติดตัวเพียงน้อยนิด แต่มีความใฝ่ฝันอันยิ่งใหญ่ที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปทั่วทวีปเอเชีย หลังจากเครื่องบินลงจอดไม่ถึง 24 ชั่วโมง ผู้เขียนก็ได้อาศัยนอนบนพื้นห้องเช่าเล็กๆ ห้องหนึ่ง ในย่านชานเมืองกรุงเทพฯ ซึ่งมีสตรีผู้ย้ายมาจากอีสานให้เช่าต่อ เธอเป็นหัวหน้าครอบครัวเล็กๆ ที่ย้ายถิ่นฐานมายังกรุงเทพฯ คือนั่นผู้เขียนเห็นเธอนั่งอยู่บนตั่งไม้ ที่ล้อมรอบไปด้วยพระพุทธรูปและ

รูปเคารพเทพเจ้าต่างๆ นับไม่ถ้วน ไม่นานร่างกายของเธอก็สิ้นเนื้อหนัง ควบคุมไม่ได้ และพูดภาษาที่แปลกประหลาด ซึ่งผู้เขียนได้รับคำบอกเล่าว่าเป็น “ภาษาเทพ” เธอเรียกตัวเองว่าร่างทรง ซึ่งเป็นหนึ่งในประเภทของผู้ประกอบพิธีกรรมการพยากรณ์ ผู้เขียนตะลึงงันกับเหตุการณ์ตรงหน้า จนถึงกับยกเลิกแผนการเดินทางในวันต่อๆ ไปเสียหมด จากนั้นมาประเทศไทยก็ได้กลายเป็นบ้านของผู้เขียนต่อเนื่องมาอีก 15 ปี

จากประสบการณ์ในครั้งนั้น 3 ปีถัดมา ผู้เขียนยังคงอาศัยอยู่ที่ห้องเช่านั้น และจมอยู่ในความสงสัยที่ไม่อาจเข้าใจได้ ผู้เขียนเริ่มเห็นว่าครอบครัวร่างทรงนี้ ต้องดิ้นรนปากกัดตีนถีบอยู่ในสังคมที่แสนจะไม่เท่าเทียม พร้อมๆ กันนั้นผู้เขียนก็ต้องเรียนรู้ที่จะตั้งสติ และไม่ตกใจกับพิธีกรรมการเข้าทรงอันน่าตื่นเต้นไปด้วย ถึงแม้ว่าจะไม่เชื่อ แต่ก็คิดในใจว่าอยากให้องค์เทพมาช่วยครอบครัวนี้ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เธอเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า นี่เป็นเรื่อง *กฎแห่งกรรม* ซึ่งเป็นตัวกำหนดสำคัญในจักรวาลวิทยาศาสตร์พุทธ และยังอธิบายต่อไปอีกว่า บุญหรือผลของกุศลกรรม ซึ่งเป็นผลจากการทำความดีในอดีต จะหนุนนำคนดีให้ขึ้นไปอยู่ลำดับสูงของสังคมและพร้อมไปด้วยทรัพย์สิน ในขณะที่กรรมหรือผลของอกุศลกรรมจะผลักให้ส่วนที่เหลือให้ลงไปอยู่ในช่วงชั้นด้านล่างของสังคมแห่งนี้ เธอเสริมอีกว่า พวกเราทุกคนจำเป็นต้องย้อนมองสิ่งที่เคยทำผิดพลาดมาในอดีต อย่างการพิจารณา รวมไปถึงชาติปางก่อนที่เราจะดจำอะไรไม่ได้เลย

ผู้เขียนเติบโตขึ้นมาในประเทศอิตาลี ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือคริสต์ศาสนานิกายคาทอลิก จึงมีความเข้าใจถึงอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อชีวิตของผู้คน ในวัยเด็ก ทุกๆ เช้าวันอาทิตย์ ผู้เขียนจะแต่งตัวในห้องเก็บเครื่องศาสนภัณฑ์ของโบสถ์ สวมชุดผู้ช่วยบาทหลวงในงานมิสซา ที่ห้อมล้อมด้วยรูปหัวใจสีเงินบนกำแพง ซึ่งคริสต์ชนทั้งหลายนำมาติดไว้หลังจากการเกิดปาฏิหาริย์ในชีวิต ผู้เขียนเคยคุกเข่าอยู่บนพื้นหินอ่อนกลางโบสถ์แบบบาโรก และเติบโตมาภายใต้อิทธิพลของเทวัญภาพแห่ง

พระเจ้า แม้ว่าศรัทธาของผู้เขียนจะเสื่อมถอยลงเรื่อยๆ เมื่อเริ่มโตขึ้น แต่ผู้เขียนก็สามารถเห็นอกเห็นใจเจ้าบ้านร่างทรงผู้นี้ได้ แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงแรกๆ ผู้เขียนยังทำใจยอมรับได้ยากว่า หลักศาสนาใดๆ จะสามารถหยั่งรากลึกถึงขั้นกำหนดการแบ่งลำดับชั้นทางสังคม โดยอ้างอิงจากฐานทางศีลธรรมได้เช่นนี้ ในช่วงเวลาหลายปีที่ผู้เขียนเช่าบ้านของร่างทรงเป็นช่วงเวลาของการซบเซาทางสังคมที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่ทีโมธี เจนกินส์ (Timothy Jenkins) อาจจะเรียกได้ว่า “การลงพื้นที่ภาคสนามที่ยังไม่ถูกแปรรูปเป็นทฤษฎี” หรือพูดง่ายๆ ว่า การลงพื้นที่โดยไม่มีทฤษฎีใดๆ อยู่ในหัว⁷ ผู้เขียนจึงค่อยๆ เริ่มเปิดใจกับวิถีทางจักรวาลวิทยานั้น และพร้อมกับในเวลาที่ผู้เขียนได้เริ่มขยับขึ้นตามลำดับชั้นทางสังคม ผู้เขียนจึงเริ่มเรียนรู้ที่จะหยิบยกเรื่องกรรมมาใช้อธิบายว่า เพราะเหตุใดผู้อื่นยังอยู่ในช่วงชั้นล่างของสังคมนี้

แต่แล้วความระส่ำระสายทางการเมืองใน พ.ศ. 2548 ก็ทำลายความเข้าใจต่อความเป็นไปของสรรพสิ่งในจักรวาลวิทยาศาสนาพุทธไปเสียสิ้น ในปีนั้นประเทศไทยอยู่ในสภาวะวิกฤต ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นวิกฤตการณ์เรื้อรัง อันเป็นการเปิดทางให้เหล่านายพลขุนศึกก้าวเข้ามา มีอำนาจเหนือการปกครองของพลเรือน และยังกระตุ้นให้บุคคลผู้เป็นที่เคารพ ต่างพากันตั้งคำถามต่อความยั่งยืนของอำนาจอธิปไตยของปวงชน สิ่งที่น่าตกใจที่สุดคือ สังคมเกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายอย่างกระหน่ำและรุนแรง ระหว่างผู้ที่ต้องการปกป้องรักษากิเลสตัณหาของชนชั้นนำ กับอีกฝ่ายหนึ่งที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดขึ้นหลังจากที่ประเทศดูเหมือนจะมีพัฒนาการที่น่ามุ่งหวังในระบบรัฐสมานานหลายทศวรรษ

การต่อสู้ทางการเมืองเพื่อช่วงชิงอำนาจอธิปไตยในการเมืองไทยสมัยใหม่นั้น มีจุดเริ่มต้นย้อนกลับไปใน พ.ศ. 2475 เมื่อกลุ่มผู้ก่อการนามคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และนำไปสู่จุดสิ้นสุด

ของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ปราศจากการนองเลือด แม้จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการ แต่ทว่าอำนาจยังคงเป็นประเด็นความขัดแย้งเรื่อยมา เริ่มจากการช่วงชิงระหว่างรัฐบาลพลเรือนกับเหล่าขุนน้ำขุนนางที่ยังคงมีอิทธิพล และในที่สุดก็กลายเป็นการเผชิญหน้าระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับนายพลขุนศึกผู้กุมอำนาจ ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 2490 กลุ่มอนุรักษนิยมได้เริ่มฟื้นฟูพระราชอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์แบบพุทธ ซึ่งเคยลดน้อยถอยลงจากเหตุการณ์ในช่วง พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลฯ อดุลยเดชทรงได้รับการเทิดทูนในฐานะธรรมราชา ผู้เป็นแบบอย่างตามคติเถรวาท ทรงเป็นผู้ที่มีบุญบารมีสูงที่สุดในแผ่นดิน

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงการศึกษาที่กว้างขวางมากขึ้นในช่วงทศวรรษ 2510 ได้ให้กำเนิดภาคประชาสังคม (civil society) ที่กล้าส่งเสียงสะท้อน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและเกษตรกรที่ออกมาประท้วงต่อต้านระบอบเผด็จการ ในขณะนั้นๆ ผู้นำเผด็จการบางคนเลือกใช้กำลังปราบปรามการชุมนุมอย่างรุนแรง ดังเช่นในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งนำไปสู่โศกนาฏกรรมกลางเมืองอย่างโหดเหี้ยม ตลอดสองทศวรรษต่อมา การเมืองในระบบเลือกตั้งเริ่มมีความหมายและหยั่งรากลึกขึ้น ในเวลานั้นการเมืองของราชอาณาจักรไทย ก็ได้ก้าวผ่านช่วงเวลาแห่งการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาธิปไตย (democratization) มากขึ้น แม้ว่าจะไม่สมบูรณ์แบบนักก็ตาม แต่เส้นทางนี้กลับถูกขัดจังหวะด้วยการรัฐประหารใน พ.ศ. 2534 และตามมาด้วยการปราบปรามผู้เห็นต่างอย่างรุนแรง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ในช่วงควั่นหลังของความรุนแรงครั้งนั้น ในหลวงภูมิพลฯ ทรงปรากฏพระวรกายในหน้าจอโทรทัศน์ โดยมีผู้นำที่ต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ เข้าเฝ้าที่เบื้องพระยุคลบาท เหตุการณ์นี้ยิ่งตอกย้ำพระราชอำนาจในฐานะธรรมราชา ผู้คุ้มครองเจตจำนงของปวงชน⁸

วิกฤตการณ์ทางการเงินทั่วทั้งเอเชียใน พ.ศ. 2540 ได้ดึงเอาประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางสังคมขึ้นมาอยู่แถวหน้า เมื่อต้องเผชิญกับความพินาศทางเศรษฐกิจที่แผ่ขยายไปทั่ว ตัวแสดงภาครัฐต่างน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงภูมิพลฯ มาใช้ ซึ่งตั้งอยู่บนหลักพุทธธรรมว่าด้วยการละเว้นจากความโลภ ทฤษฎีนี้เน้นย้ำถึงการให้ความสำคัญของ “การรู้จักพอ” กับสิ่งที่ตนมี ไม่ว่าสิ่งนั้นจะน้อยหรือมากเพียงใด ใน พ.ศ. 2544 พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายตำรวจและนักธุรกิจที่ผันตัวมาเป็นนักการเมือง ได้ชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย ด้วยแนวทางการตอบโต้ต่อความยากจน นั่นคือนโยบายการกระจายความมั่งคั่งออกไป เมื่อเขาใช้ชื่อนี้ในการหาเสียง รวมทั้งการโฆษณาณโยบายอื่นๆ ที่จับใจคน เขาจึงกลายมาเป็นนายกรัฐมนตรีผู้ได้รับความนิยมอย่างมหาศาล ตั้งแต่ในระดับหมู่บ้านไปจนถึงในเมืองใหญ่ๆ

แต่ดังที่โบราณว่าไว้ เมื่อมีคนรักย่อมมีคนชัง ใน พ.ศ. 2548 ผู้คนจำนวนมากในกรุงเทพฯ ได้รวมตัวกันประท้วงขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร โดยมีการเปรียบเทียบนโยบายเศรษฐกิจของเขา กับรูปแบบการอยู่อย่างมั่งคั่งตามหลักศีลธรรม⁹ พวกเขากล่าวอ้างว่าอดีตนายกฯ ทักษิณได้คะแนนเสียงมาจากการให้คำมั่นสัญญาเรื่องความมั่งคั่งที่เกินจริงแก่กลุ่มมวลชน และอาจทำให้ความจงรักภักดีของประชาชนนั้นแปรผันไป บรรดาผู้วิพากษ์วิจารณ์ต่างพากันสวมเสื้อเหลือง ซึ่งเป็นสีมงคลประจำวันพระบรมราชสมภพของในหลวงภูมิพลฯ ตามหลักโหราศาสตร์ไทย การประท้วงในครั้งนั้นได้สร้างเงื่อนไขที่นำไปสู่การรัฐประหารโดยกองทัพใน พ.ศ. 2549 การยึดอำนาจครั้งนี้ ซึ่งกระทำอย่างเปิดเผย โดยอ้างว่าเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์¹⁰ ได้โค่นล้มอดีตนายกฯ ทักษิณ และบีบให้เขาต้องอยู่ในสถานะผู้ลี้ภัยทางการเมืองในต่างประเทศ เนกเช่นเดียวกับทศวรรษก่อนหน้านี้ คณะรัฐประหารได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ฉุกเฉินรัฐธรรมนูญ และปฏิเสธการเลือกตั้ง จากนั้นพวกเขาได้บรรลุหลัก

เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นส่วนหนึ่งในการกิจลำดับต้นๆ ของรัฐบาล¹¹

ณ จุดนี้ เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เขียนว่า การใช้หลักกรรมทางศาสนา เรื่องทางสายกลาง สามารถถูกหยิบยกขึ้นมาจากบางกลุ่ม เพื่ออ้างระบอบอภิสิทธิ์ชนได้ ในช่วงไม่กี่ปีต่อมา ประชาชนจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ต่างพากันสวมเสื้อสีแดง ส่วนใหญ่เดินทางมาจากต่างจังหวัดเข้ามาประท้วงในกรุงเทพฯ ท่ามกลางยอดการสังฆังคคีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่พุ่งสูงขึ้น¹² ในตอนนั้นเอง ผู้เขียนจึงตระหนักว่า การยอมรับความไม่ยุติธรรมและความไม่เท่าเทียมในสังคมนั้น เป็นสิ่งที่ขัดต่อเจตจำนงของคนจำนวนมาก และการเรียกร้องในสิทธิ์ของตน ก็ไม่ได้ขัดแย้งกับการเป็นชาวพุทธ

การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงได้ถูกปราบใน พ.ศ. 2553 จนมีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์นั้นไปกว่า 90 ศพ และมีผู้บาดเจ็บอีกหลายร้อยราย นับตั้งแต่นั้นมา ประเทศไทยก็ยังอยู่ในวงจรที่เหวี่ยงสลับไปมาระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง การรัฐประหารใน พ.ศ. 2557 เองก็เกิดขึ้นเพื่อโค่นล้มรัฐบาลของอดีตนายกฯ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวอดีตนายกทักษิณผู้ซึ่งเป็นตัวแทนมรดกทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกขับไล่ เหล่านายพลที่ยึดอำนาจยังได้ทำหน้าที่ดูแลช่วงเปลี่ยนผ่าน ในคราวที่ในหลวงภูมิพลฯ เสด็จสวรรคตใน พ.ศ. 2559 พวกเขาได้ยืนยันสถานะการเป็นผู้กุมบังเหียนของชาติไปอีก 4 ปี ผ่านการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2562 โดยระบบการเลือกตั้งที่ซับซ้อนตามที่พวกเขาได้ออกแบบไว้

ท่ามกลางความตึงเครียดทางการเมือง บรรดาตัวแสดงฝ่ายอนุรักษนิยมต่างพากันยินดีกับการละทิ้งการเมืองแบบมีส่วนร่วม และให้การสนับสนุนการแทรกแซงของกองทัพ โดยใช้ข้ออ้างในเชิงกึ่งหลักกรรมทางศาสนา บางส่วนถึงกับรณรงค์ถึงความจำเป็นที่จะต้องแทนที่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถูกกล่าวอ้างว่าเป็นสิ่งนำเข้าสู่จากตะวันตกและไม่สอดคล้องกับค่านิยมเอเชีย¹³ ด้วยระบอบ “ธรรมาธิปไตย” อันเป็นรูปแบบ

การปกครองที่คลุมเครือ ซึ่งมอบอำนาจการตัดสินใจไว้กับกลุ่มคนจำนวนน้อย ที่อ้างว่าตื่นรู้แล้ว จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของพุทธศาสนาในการสร้างความชอบธรรมให้แก่จุดยืนเหล่านี้ เหล่านักวิเคราะห์จึงตีความกระแสการต่อต้านของมวลชนที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ ตั้งแต่นโยบายของคนเสื้อแดงไปจนถึงการประท้วงของกลุ่มเยาวชนในช่วงต้นทศวรรษ 2560 ว่า เป็นสัญญาณของการเปลี่ยนผ่าน ที่ดีตัวออกห่างจากความเข้าใจทางการเมืองที่ยังรากอยู่ในจักรวาลวิทยาทางศาสนา

เฟเดอริโก เฟอร์รารา (Federico Ferrara) เสนอว่า ในการชุมนุมของคนเสื้อแดง ผู้คนต่างพากันลุกขึ้นสู้เพราะ “ทนไม่ไหวที่การเลือกผู้นำของประเทศจะต้องกลายเป็นเรื่องของอภิสิทธิ์ชน คนร่ำรวย หรือคนมีบุญบารมีเพียงไม่กี่คน”¹⁴ เขาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้เห็นต่างกับกลุ่มคนที่ “ยึดโยงอยู่กับเรื่องวิเศษและความเป็นชาตินิยม” ซึ่งในทัศนะของเขานั้น ถือเป็นลักษณะเด่นของ “โลกทัศน์แบบลำดับชั้น ที่ตั้งอยู่บนความมั่งคั่ง เรื่องบุญและกรรม”¹⁵ หลังจากการเลือกตั้งที่เต็มไปด้วยความความน่ากังขา พ.ศ. 2562 คริส เบเคอร์ (Chris Baker) ได้ให้ความเห็นว่า จักรวาลวิทยาทางศาสนาพุทธเถรวาทนั้น “ดึงดูดใจผู้ที่อยู่ในระดับบนของโครงสร้างทางสังคมมากกว่าผู้ที่อยู่ใกล้ฐานล่างอย่างเห็นได้ชัด แนวคิดทางศาสนาเป็นเพียงส่วนหนึ่งในหลายปัจจัย ที่ส่งผลต่อความคิดจิตใจของมวลชนเท่านั้น ... นักอุดมการณ์ฝ่ายอนุรักษ์นิยมนั้น จะหนุนเสริมเรื่องกฎแห่งกรรม เพื่อโน้มน้าวให้ผู้คนยอมรับสถานะและที่ทางในสังคมของตน แต่การตีความเรื่องบุญและกรรมในสมัยใหม่นั้น ได้เปิดพื้นที่ให้แก่ปัจเจกบุคคล ในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเองในชาตินี้”¹⁶ ทอม เฟลิกซ์ ฌ็องค์ (Tom Felix Joehnk) และแมทท์ วิลเลอร์ (Matt Wheeler) นั้นสรุปว่า การเคลื่อนไหวของมวลชนช่วง พ.ศ. 2563 และ 2564 นั้น ได้ท้าทาย “ความเชื่อในวัฒนธรรมไทยว่าเป็นเรื่องของบุญบาปและกฎแห่งกรรมเท่านั้น”¹⁷

แต่ผู้เขียนเองสงสัยอยู่คราครั้นว่า เรื่องราวเป็นเช่นนั้นเสมอไป

จริงหรือ การต่อต้านจำเป็นต้องนำไปสู่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์เช่นนั้น
จริงหรือ เรื่องกฎแห่งกรรมหรือจักรวาลวิทยาศาสนาพุทธเถรวาทนั้น เป็น
สิ่งที่ไปกันไม่ได้กับความคิดเรื่องอริปไตยของปวงชนจริงหรือ เพราะคน
จำนวนมากหรืออาจจะส่วนใหญ่ด้วยซ้ำ ที่เข้าร่วมการเรียกร้องประชาธิปไตย ก็ยังคงนิยามว่าตนเองเป็นชาวพุทธ¹⁸ เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้เขียนจึง
ตัดสินใจว่า คำถามเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับคำตอบ ผ่านการเก็บข้อมูล
ทางชาติพันธุ์วรรณา จากปวงชนคนธรรมดาทุกชั่วอุดมการณ์ทางการเมือง
ซึ่งดูเหมือนว่าเหล่าหมอดูและลูกค้าของพวกเขา ผู้ซึ่งมีบทสนทนา
ที่เกี่ยวข้องกับจักรวาลวิทยาและอำนาจ ในทุกๆ ครั้งที่พวกเขานั่งลงหัน
หน้าเข้าหากันบนโต๊ะทำนายดวงชะตานั้น น่าจะเหมาะสมที่สุดในการ
ตอบคำถามนี้

เข้าไปในตลาดหมอดูของกรุงเทพฯ

ผู้เขียนเริ่มลงพื้นที่เก็บข้อมูลหลังการรัฐประหารใน พ.ศ. 2557 โดย
เลือกกรุงเทพฯ เป็นพื้นที่วิจัยหลัก เมืองหลวงแห่งนี้สถาปนาขึ้นโดยปฐม
กษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจรัฐ และเป็นที่ตั้ง
ของพระบรมมหาราชวัง อาคารราชการ กองบัญชาการทหาร รวมทั้ง
ที่ทำการพรรคการเมือง จึงเป็นสถานที่ที่การเมืองถูกสร้างสรรค์และช่วง
ชิงอย่างเด่นชัดที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายในรัฐสภา การรัฐประหาร
การประท้วงของมวลชน และการปราบปรามอย่างรุนแรง ล้วนเกิดขึ้นใน
เมืองหลวงแห่งนี้

นอกจากนี้ กรุงเทพฯ ยังเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจของประเทศ
ด้วยการรวมตัวกันอย่างหนาแน่นของดีเกะฟ้า ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่
คอนโนมีเนียมหรูหรา ไนต์คลับยามค่ำคืนที่ทันสมัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้
เมืองนี้เป็นจุดหมายปลายทางของทุกคนที่มีความฝัน ธนาคารโลกรายงาน

ว่า พ.ศ. 2563 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวโดยเฉลี่ยของกรุงเทพฯ สูงกว่าภาคอีสานทั้งภาคถึง 6.5 เท่า ส่งผลให้เมืองหลวงแห่งนี้ กลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดกลุ่มผู้ใช้แรงงานย้ายถิ่นจากต่างจังหวัดเข้ามา¹⁹ หมอดูผู้ซึ่งตอบสนองต่อผู้คนที่มีความฝัน จึงเติบโตอย่างรวดเร็วภายใต้บริบทเช่นนี้ โดยเกือบครึ่งหนึ่งของการใช้จ่ายด้านการดูดวงในระดับประเทศที่กล่าวมาข้างต้นนั้น กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานคร²⁰

เมื่อผู้เขียนไปที่ตลาดหมอดูตอนกลางคืนครั้งแรกๆ เหล่าหมอดูเหมือนจะไม่ค่อยต้อนรับผู้เขียน ในฐานะนักมานุษยวิทยาที่กำลังเก็บข้อมูลวิจัยนัก แม้กระทั่งหมอดูที่มีตำแหน่งของตน ก็ดูเหมือนจะลังเลที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ผู้เขียนคิดว่า อาจจะเป็นเพราะพวกเขาค่อนข้างชินกับการทำงานที่เป็นส่วนตัว หลายคนจึงพยายามหลีกเลี่ยงการเป็นจุดสนใจ แต่ในที่สุด ผู้เขียนก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ที่ตลาดหมอดูริมทางเท้า ที่อยู่ข้างเทวาลัยแห่งหนึ่ง ที่แห่งนี้มีผู้คนแวะเวียนมาหนาแน่นในเวลาหลังพระอาทิตย์ตกดิน ที่นั่นบรรดาหมอดูมีท่าทีผ่อนคลายมากกว่า และอนุญาตให้ผู้เขียนนั่งข้างๆ ระหว่างหรือในช่วงพักจากการดูดวง จากนั้นผู้เขียนเริ่มไปที่ตลาดหมอดูทุกคืน ในตอนแรกผู้เขียนเริ่มทำใจแล้วว่า เหล่าหมอดูที่ให้บริการบรรดา “ผู้ใหญ่” ในวงการการเมืองนั้นคงเกินเอื้อม แต่เหตุการณ์กลับพลิกผันอย่างไม่คาดคิด เมื่อผู้เขียนได้พบกับอาจารย์หมอดูผู้มีชื่อเสียงจากสมาคมดูดวงแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสถาบันที่มีเกียรติและอุทิศตนเพื่อการสอนวิชาพยากรณ์แขนงต่างๆ ผู้เขียนได้เข้าร่วมในชั้นเรียนของเขาเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหล่าผู้นำ แต่กลับออกมาในฐานะลูกศิษย์ของเขา โดยได้รับการฝึกฝนและปฏิบัติงานในฐานะผู้พยากรณ์ตามคำแนะนำของเขา วิธีเช่นนี้จะแปลกไปบ้างในการทำวิจัย แต่ผู้เขียนมองว่าสำคัญ เพราะช่วยให้เข้าถึงสถานที่ที่บรรจุความลับ ตลอดจนช่วยให้ผู้เขียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดูดวง ในฐานะอำนาจหนึ่งที่สำคัญ ในภูมิทัศน์ทางสังคมและการเมืองไทย

เนื่องจากคำทำนายเกิดขึ้นในบทสนทาระหว่างการดูดวงของหมอดูกับลูกค้า ผู้เขียนจึงพยายามทำความเข้าใจมุมมองของลูกค้าด้วย ผู้เขียนได้ติดตามลูกค้าบางคนด้วยการสังเกตวิธีการเลือกหมอดู เข้าร่วมรับฟังในขณะที่พวกเขาได้รับการดูดวงชะตา และร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นหลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรม บางคนในกลุ่มนี้เป็นลูกค้าประจำ ในขณะที่บางคนใช้บริการหมอดูเพียงครั้งคราว บ่อยครั้งที่บุคคลเหล่านี้คือผู้ที่ผู้เขียนรู้จักมาคั่นมานานหลายปี พวกเขาจึงไม่รู้สึกตะขิดตะขวงใจเมื่อผู้เขียนอยู่ด้วยขณะที่กำลังหาหรือเรื่องส่วนตัวกับหมอดู และบางครั้งผู้เขียนก็ลองเป็นลูกค้าเสียเอง ผู้เขียนทำเช่นนั้นทุกครั้งที่มีรู้สึกว่าจำเป็นต้องปรึกษา เพื่อเป็นการจัดการกับความเครียด หรือเพื่อความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้คนทั่วไปมักจะทำกัน ทั้งในเมืองไทยและที่อื่นๆ²¹

บทบาทต่างๆ ที่ผู้เขียนได้รับ ทั้งในฐานะนักวิจัย หมอดู (สมัครเล่น) ลูกค้าหรือลูกศิษย์ เป็นประเด็นพิจารณาที่สำคัญทางวิธีวิจัยและจริยธรรมเพื่อนร่วมวิชาชีพที่เป็นนักวิชาการและนักวิจัย บ่อยครั้งจะตั้งคำถามว่าผู้เขียน “เชื่อ” จริงหรือไม่ ซึ่งเหล่านักมานุษยวิทยาที่ทำงานเรื่องการดูดวง²² มักจะประจบอยู่บ่อยๆ และทำให้ผู้เขียนอยู่ในสถานะที่ค่อนข้างลำบาก เพราะถ้าหากตอบรับ ผู้เขียนจะถูกมองว่าขาดความน่าเชื่อถือในแวดวงวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าผู้เขียนตอบปฏิเสธ ก็จะถูกเหมือนผู้เขียนละเมิดจริยธรรมการวิจัยขั้นพื้นฐาน ด้วยการไปปดต่อคู่สนทนา จะว่าไปแล้วไม่ว่าจะคำตอบใด ผู้เขียนก็รู้สึกที่ไม่ซื่อสัตย์ทั้งคู่ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้หยิบยกแนวคิดของมาร์ติน ฮอลบราด (Martin Holbraad) และมอร์เต็น เอ็กเซล เพดเดอร์เซน (Morten Axel Pedersen) เพื่อให้เห็นถึงสภาวะของคำตอบที่มีแค่ “ฉันเชื่อ/ฉันไม่เชื่อ” ซึ่งมักจะบ่งบอกภาพความขัดแย้งระหว่างมุมมอง “คนท้องถิ่น” (natives) ด้านหนึ่ง ซึ่งมักถูกเหมารวมว่างมายอยู่ในความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ กับ “โลกเชิงประจักษ์” (empirical world) ที่เหล่านักวิชาการวางการศึกษาวิจัยของตนเองอยู่บนหลักวิทยาศาสตร์อีก